

Jonavos Justino Vareikio progimnazija

Skaitymo ir rašymo sutrikimai,
arba kitaip - dileksija.
Ką turėtų žinoti tėvai?

Parengė logopedė metodininkė
E.Ruckienė

Šaltinis: Gedutienė R., 2018. Disleksija—
nuo įvertinimo iki įveikos. Klaipėda

Tam, kad galėtų įgyti žinių, vaikai ne tik turi gebėti taisyklingai perskaityti žodžius ir suprasti, ką perskaitytė, bet ir gebėti taisyklingai tuos žodžius užrašyti bei rišliai išdėstyti mintis.

Sunkumai taisyklingai perskaityti ir užrašyti žodžius gali būti įvardijami kaip *disleksija*.

Skaitymo ir rašymo sunkumai mokykliniame amžiuje:

- sunkumas taisyklingai perskaityti ir užrašyti žodžius,
- sunkumas sklandžiai perskaityti ir užrašyti žodžius.

Tipiškų disleksijai klaidų skaičius ir pobūdis yra vienas esminių skiriamųjų disleksijos požymių.

Tipinės skaitymo klaidos:

- skaito paraidžiui arba skiemenuoja;
- praleidžia, keičia ar prideda raides, skiemenis (erškėtrožė→erškėtožė, saugojo→staugojo, plikas→pilkas ir pan.);
- sukeičia ir apverčia panašiai atrodančias raides, b-d, u-n, p-d ir kt. (nedoras→neboras, bandą→dangą ir pan.);
- neteisingai skaito žodžio pradžią, spėlioja pabaigą;
- nepaiso žodžio, sakinio ribų, skyrybos ženklų;
- pameta skaitomą žodį eilutėje, negaba perkelti žvilgsnio;
- praleidžia žodžius arba prideda nesamus;
- keičia skaitymo ir rašymo kryptį;
- neatpažįsta dažnai pasitaikančių trumpų žodelių skaitant;
- lėtas arba itin greitas skaitymo tempas.

Tipinės rašymo klaidos:

- keičia vieną raidę kita (tyrinėti→tyrimėti, teisė→taisė);
- praleidžia raides;
- painioja akustiškai panašius garsus žyminčias raides (i-y, u-ū, e-è, è-ie, nerašo minkštumo ženklą);
- prideda nereikalingų raidžių;
- sukeičia raides vietomis (pirmas→primas, keturi→keruti);
- netaiko rašybos taisyklių;
- neįskaitomas arba sunkiai įskaitomas raštas;
- sunkumai perteikti mintis raštu, parašyti rišlią tekstą;
- lėtas arba itin greitas rašymo tempas.

Vaiko patiriami skaitymo ir rašymo sunkumai mokytojams ir tėvams turėtų kelti susirūpinimą, kai:

- vaiko gebėjimai taisyklingai ir sklandžiai perskaityti ir užrašyti žodžius yra ženkliai menkesni, nei bendraamžių (pvz., dvejais metais žemesni nei bendraklasiai);
 - patiriami sunkumai yra ilgalaikiai ir nėra skaitymo bei rašymo mokymosi pažangos;
 - vaikui būdingas specifinis klaidų pobūdis ir skaičius;
- šeimoje yra asmenų, kurie taip pat patyrė (patiria) kalbos, skaitymo, rašymo sunkumų.

Kartu gali būti stebimi skirtumai ir prieštaravimai:

- prasti žodžių skaitymo ir rašybos įgūdžiai, bet geras skaitymo supratimas;

- geri žodžių skaitymo įgūdžiai, bet prastas skaitymo supratimas;
- prasti žodžių skaitymo ir rašybos įgūdžiai ir prastas skaitymo supratimas;
- su skaitymu ir rašymu susijusių dalykų mokymosi rezultatai gerokai prastesni nei kitų mokomųjų dalykų;
- disleksijai būdingas intelektinių gebėjimų ir skaitymo bei rašymo gebėjimų neatitikimas, t.y. intelektas yra normalus.

Vienas esminių žingsnių, norint padėti vaikui, kuo ankstesnis jo sunkumų atpažinimas, įvertinimas ir ankstyva pagalba. Jei pastebėjote vaikui būdingas skaitymo, rašymo klaidas, kreipkitės į klasės mokytoją ar mokyklos specialistus - logopedą, specialųjį pedagogą.